

Indsamling iværksat af Dansk Folkemindesamling

– i fortid, nutid og fremtid

Arkivforeningen afholdt den 7. maj 2013 et seminar, som havde til formål at vise, hvordan arkiver og museer omsætter idéen om aktiv indsamling i praksis. En af deltagerne var Folkemindesamlingens Lene Halskov Hansen, hvis oplæg gengives her i revideret form.

af arkivar, mag.art. Lene Halskov Hansen



Svend Grundtvig som 19-årig. Tegning af J.C. Skovgaard (Det Kgl. Bibl., Folkemindesaml.)

Som på flere andre arkiver og museer foregår der på Dansk Folkemindesamling både *aktiv* og *passiv* indsamling: Med aktiv menes indsamling, der iværksættes af institutionen selv, mens passiv betyder, at materialet tilbydes udefra. Hvad den passive side af sagen angår, tager vi dog kun det ind, som kan supplere eller forny vores eksisterende samling, der omfatter optegnelser af og andet materiale om *folkeminder og dagliglivets kultur*. I overensstemmelse med Arkivforeningens seminar tema koncentrerer jeg mig her om Folkemindesamlingens aktive indsamlingsarbejde. Jeg vil i store linjer og med enkelte eksempler forsøge at give et indtryk af nogle af de forskellige overvejelser, fokus og formål der gennem tiden har ligget til grund for indsamlingen, og afslutter med eksempler på aktuelle projekter, som peger i retning af fremtidige opgaver og udfordringer.

Den første landsdækkende indsamling af folkeminder i Danmark

Dansk Folkemindesamling blev oprettet i 1904 med det formål at indsamle, bevare, udforske og formidle "folkeoverleveringer", som det hed i den første formålsparagraf fra 1908. Det vil sige oprettelse af et nationalt arkiv, der skulle rumme "optegnelser til dansk folkedigtning, folkeskik

og folkeliv, samt alt der kan tjene til belysning af disse emner".¹

Allerede længe før – i perioden 1843-1883 – fandt der imidlertid en systematisk, landsdækkende indsamling sted, som kom til at spille en afgørende rolle for den senere Folkemindesamling. Det var den første og største af sin art i Danmark, og den afspejler kulturpolitiske strømninger og en opfattelse af folkeminder i Europa i 1800-tallet, der kom til at præge Folkemindesamlingens egne indsamlingsmetoder og kategoriseringsprincipper fra dens oprettelse og helt frem til 1960. Indsamlingsmaterialet er indlemmet som det første i Folkemindesamlingens håndskriftarkiv og er en af samlingens grundpiller.

Det var den kun 19-årige Svend Grundtvig (1824-1883) – søn af N.F.S. Grundtvig – der organiserede denne omfattende indsamling. I 1843 skrev han sammen med litteraten Chr. Sigfrid Ley et opråb i *Dansk Folkeblad*, hvori de opfordrede danske mænd og kvinder til at optegne, hvad de kunne finde af *kæmpeviser* i mundtlig tradition hos landalmuen; med kæmpeviser forstås de gamle episke

folkeviser med omkvæd og med rødder tilbage til middelalderen. Planen var, at optegnelserne dernæst skulle sendes ind til Svend Grundtvig i København.² Og det blev de – ikke mindst af præster, degne, skolelærere og højskolefolk. Inspireret af bl.a. brødrene Grimm opfordrede Grundtvig igen i 1854 befolkningen til at optegne, nu ikke blot viser, men folke-minder i det hele taget: Eventyr, sagn, trosforestillinger, traditioner og skik og brug. Det betød, at der hen over 40 år, frem til Svend Grundtvigs død i 1883, var omkring 600 personer fra de fleste egne af landet, som tilsammen sendte ham ca. 10.000 sider med folkemindeoptegnelser.³ Selv optegnede han kun ganske lidt, og kun, hvor han nogenlunde befandt sig i forvejen.

Den umiddelbare inspiration til Svend Grundtvigs første indsamlingsindsats i 1843 kom fra hans far. Den gamle Grundtvig var – ud fra en nationalromantisk tankegang – optaget af, at danskerne skulle lære sig selv at kende gennem deres fælles historie. Som en selvfølge gav han Svend et håndskrift med 163 viser, dateret 1656, da drengen blev 14 år. Bagtanken var, at så kunne sønnen finde ud af, hvad det var for noget med de viser, og hvordan de repræsenterede det særligt danske. Arbejdet med folkeviser og andre folkeminder blev da også efter hensigten kernen i Svend Grundtvigs akademiske karriere.⁴ Visehåndskriftet, som Svend fik i fødselsdagsgave, kaldes også *Grundtvigs kvart* med reference til dets størrelse – det såkaldte *kvartformat*. Håndskriftet er i Folkemindesamlingens eje, og kan frem til 2015 ses i udstillingen “Skatte i Det Kongelige Bibliotek”.

Den bagvedliggende inspirationskilde for indsamlingsinitiativet var den tyske kultur- og litteraturkritiker J.G. Herders filosofi. I 1770'erne pointerede Herder, at det, som binder et folk sammen, er fælles historie, sprog og traditioner – ikke statsgrænser. Kort fortalt mente han, at alle individer har kultur, at kulturer er forskellige og ligeværdige, og at alle folkeslag har folkeviser. Vi får dermed i 1773 for første gang præsenteret begrebet *Volkslied*. Herders tanker kom til at spille en stor rolle i Europa i løbet af 1800-tallet, hvor mange lande af forskellige politiske grunde ønskede at omdefinere og forstå sig selv på ny som et folk eller som en nationalstat. For Danmarks vedkommende var det omvæltninger som tabet af flåden 1807, statsbankerotten i 1813, tabet af Norge i 1814 og ikke mindst tabet af Slesvig og Holsten i 1864, hvor Danmark definitivt gik fra flerkulturel helstat til dansk nationalstat, som fik afgørende betydning. Hvis man, ifølge Herder, ville finde ud af, hvem man var som folk betragtet, skulle man gå ud og lede efter de ældste spor i den oprindelige kultur, som fandtes blandt landbefolkningen.⁵ Og det var det, Svend Grundtvig gjorde – eller rettere, fik andre til at gøre for sig. Næste fase var at give det indsamlede materiale fra den mundtlige tradition tilbage til befolkningen i en form, der kunne medvirke til at styrke en fælles følelse af at være dansk. Ti år efter sin første offentlige opfordring om indsamling af folkeviser i 1843 erkendte Grundtvig imidlertid, at viserne overhovedet ikke var specielt danske, men også fandtes i adskillige andre europæiske lande. Men det gik både han selv og hans samtid let henover, da erkendelsen ikke faldt i god tråd med tidens nationalromantiske ånd.⁶



*Axel Olrik (1864-1917) poserer i haven
foran en endnu større bjørneklo. I baggrun-
den hans hustru, Sofie. Fotograf ukendt, u.å.
(Det Kgl. Bibl., Folkemindesml.)*

Med blikket rettet mod det, man opfattede som de ældste træk i bondebe-
folkningens kultur, interesserede Svend
Grundtvig og hans kolleger sig for *genrer*
– eventyr, sagn, viser m.m. – ikke for dem,
der sang eller fortalte, eller for hvad folk
selv mente om det, de foretog sig, ej heller
for de sammenhænge og situationer, som
de sang, fortalte eller agerede i. Navn, er-
hverv og/eller lokalitet er i mange tilfælde
de eneste oplysninger vi har om medde-
lerne. Svend Grundtvigs og den efterføl-
gende tids optegnelser og samlinger, der
indgik i Folkemindesamlingens arkiv fra
1904 og frem til 1960, blev derfor kate-
goriseret og i overvejende grad også fysisk
placeret efter *genrer* – visetekster for sig,
melodier for sig, eventyr for sig osv. – og i
topografisk orden, da man gerne ville have
belyst så mange områder i Danmark som
muligt.

Indsamling fra 1908-1960

Folkemindesamlingen havde allerede fra
1905 midler til aktivt at indsamle folke-
minder, men den første større indsam-
lingsindsats indledtes i 1908, da forstan-
deren (som det hed dengang), filolog Axel
Olrik (1864-1917), oprettede foreningen
“Danmarks Folkeminder”, som han også
blev formand for.

Foreningen arbejdede tæt sammen
med Folkemindesamlingen med det for-
mål at indsamle og udgive udvalgte dele
af det indsamlede materiale for at fremme
kendskabet til “de nu svindende levninger
af gammel tro, tænkemåde, digtning, skik,
sprog og dagligliv”.⁷ Med Olriks organisa-
toriske evner blev der udarbejdet spørge-
lister, der vedrørte emner som fester,
landbrug, dagligliv, barsel, trosforestil-
linger, lege og melodier. Gennem forenin-
gens skriftserie opfordrede man således
folk rundt om i landet til at optegne til
Folkemindesamlingen. Inden for forenin-
gens første år blev der indsendt mere end
4.000 enkelt-blade med optegnelser samt
nogle større manuskripter. Der blev valgt
særlige “amtsformænd” og “tillidsmænd”
rundt om i landet, der havde til opgave at
organisere indsamlingen, og som også selv
indsamlede. Udvalgte, lokale optegnere
fik en mindre aflønning, så man kunne få
dækket underbelyste områder som f.eks.
Bornholm, Samsø, Fanø, Læsø, Strynø
og mindre øer. Folkemindesamlingen
anvendte også selv spørgelister.⁸ Indsam-
lingen foregik grundlæggende i tråd med
Svend Grundtvigs metode: med fokus på
genrer og på de ældste træk i folkemin-
derne og med dokumentation af så mange
egne i landet som muligt.⁹

Optegnerne blev opfordret til kun at
skrive én optegnelse på hvert blad, så de
let kunne placeres i arkivet under genrer

383. Spillemand lagde sig hos so.

efter mundtlig meddelelse af:

herred <u>Middelfart</u>	navn <u>Fru Johanne Hansen</u>
sogn <u>Klemmingsh.</u>	stand og alder <u>i Mellemalderen</u>
Ophængt 1923 af <u>Anders C. Petersen</u>	boende i <u>Lille Grøndløse</u>
boende i <u>Lille Grøndløse</u>	meddelerens indsigelse eller andre oplysninger <u>Boen i Lille Grøndløse</u>
nr. III - 1933	J. i Næstved by nr. 427
MINDSAMLING	En Mis. kändat -

*J. Klemmingsh. var det en Spillemand der spillede
højt i Gildet. Han hed Bogværner, ved Gildet
faldt han på en vandskade og rejste sig med
Bogværner, i en Gang at han ikke endte
Dansen faldt sig borte i vandskade og han endte
en Gæstes Hænder. I Gildet sig i Hænderne.
Der hvor han havde liget sig i Lige var de Hænder
nære hvor en so faldt, de vandskade blev på alle
de, men da han vandskade sig kan en sig
vandskade en so og nogle - hvor det
Klemmingsh. Hansen var i og de kan havde
nære Lige - nogle dem var Off. og de
faldt opfaldt kan hvor han var.*

Eksempel på et optegnerblad med plads til nødtørftige oplysninger om sted, optegner og meddeler. Her er der på eksemplarisk vis kun nedskrevet én historie på papiret – om en spillemand, der om natten, uden at vide det, sov i arm med en so. Fortællingen svarer til en skæmtevis med samme tema, her er det blot om en skredder der, tager imod tilbuddet fra en so om at sove sammen i grøften – med alle hendes smågrise.

og topografinummer. Det var dog langtfra alle, der overholdt denne anmodning, da virkeligheden sjældent tager sig helt så enkelt ud, når folk først får tungen eller pennen på gлед. Originaloptegnelser blev derfor afskrevet og kopierne placeret de rette steder. I enkelte tilfælde finder vi optegnelser, som er klippet op i forskellige dele og placeret efter f.eks. stedangivelsen. Det gør det umiddelbart vanskeligt at stykke materialet sammen igen, hvis man har meddeler og kontekst i fokus, og ikke selve stoffet.

Axel Olrik forstod at etablere samarbejde med både organisationer og enkeltpersoner for at styrke og udvide indsamlingen og dokumentationen af folkeminder, og han havde en forståelse for kontekstens betydning, som

rakte ud over brugen af spørgelister:¹⁰ Eksempelvis opfordrede han folkloristen Evald Tang Kristensen (1843-1929) til at uddybe beskrivelserne af sine meddelere, og gentagne gange mindede Olrik ham om også at skrive om sin egen indsamlervirksomhed.¹¹ Han støttede ligeledes Tang Kristensen i at gennemføre sine planer om at afbilde nogle af de sangere, fortællere og spillemænd, han havde besøgt;¹² en plan der mundede ud i en usædvanlig stærk fotodokumentation, *Gamle kildevæld*, udgivet i udvidet form i 1981.¹³ Det skal her bemærkes, at Tang Kristensens intense feltarbejdsmetoder – som rækker langt ud over begrebet indsamling – aldrig slog igennem i hans egen tid.¹⁴

Olrik erhvervede aktivt materiale til arkivet, ikke blot skriftlige kilder, men også billeder og lyd. Han erhvervede

eksisterende fotografisamlinger til arkivet, f.eks. af cirkusfolk og andre omrejsende, og han sørgede for, at udsendte indsamlere supplerede deres feltnoter med fotografier.¹⁵ På foranledning af musikforskeren Hjalmar Thuren (1873-1912) oprettede han i 1907 et lydarkiv, hvori Thurens fonografoptagelser af sang og kvaddans (kædedans) på Færøerne indgik som den første samling. Samme år fulgte Folkemindesamlingen selv efter med fonografoptagelser i Danmark i tæt samarbejde med Evald Tang Kristensen.¹⁶ Dansk Folkemindesamling består således i dag af et håndskriftarkiv, et billedarkiv, et mediearkiv, der omfatter lyd-, video- og filmoptagelser, samt en tilknyttet håndbogssamling.

Efter Olriks fratræden i 1915 som forstander for Folkemindesamlingen blev hans indsamlingsstrategi i princippet videreført frem til 1960 gennem omfattende korrespondancer, annoncering i lokalaviser, egen indsamling og fortsat samarbejde med foreningen Danmarks Folkeminder. Den udbredte brug af spørgelister svandt mærkbart ind i løbet af 1940'erne og 1950'erne, men målsætningen for indsamlingen forblev overordnet set den samme: Man søgte stadig at indsamle og publicere de sidste rester af en hastigt svindende almuekultur.¹⁷

Men hvorom alting er, gav initiativet fra 1908 både mange og også meget værdifulde resultater helt frem til 1960.

Nybruddet i 1960'erne

Fra 1960 sker der et mærkbart brud med tidligere tiders indsamlingsformer og -principper, og et tilsvarende opbrud for Folkemindesamlingens formidling og forskning. Uden at det er et udtryk for en

overlagt og målrettet strategi, bliver indsamlingen i perioden mere samtidsrettet og udvides til at omfatte børn og forskellige bykulturer. Modsat tidligere årtiers fokus på oprindelse og spredning af folkeminder rettes blikket mod meddelelserne, og der sættes fokus på forandringsprocesser, situationskontekst og i det hele taget på traditionernes kontekst. Det internationale udsyn bliver forstærket. Filologiske metoder erstattes af etnologiske tilgange, og stoffet betragtes ikke længere i samme grad som genrer, men bliver til kildemateriale for kulturstudier. Med en bedre økonomi i ryggen opprioriteres indsamling igen, og den gøres mere projektorienteret. Det får især betydning på musikområdet, hvor der i stor stil både bliver organiseret indsamling inden for og uden for Danmarks grænser. Det forstærkede den position, som Folkemindesamlingen allerede havde, nemlig som et center for vise- og folkemusikforskning.¹⁸

En af de nye indsamlingsmetoder, som man eksperimenterede med, var tilrettelæggelse af radioudsendelser som f.eks. "Folk synger" (1960-64) og "Traditionsbrevkassen" (1972). Her blev der afspillet og fortalt om optegnelser og optagelser fra Folkemindesamlingen, og lytterne blev inddraget og opfordret til at indsende tilsvarende materiale. Det resulterede i overvældende mange henvendelser, og arkivarer og andre tilknyttede fra Folkemindesamlingen tog efterfølgende ud og interviewede og lavede sang- og musikoptagelser med flere af disse indsendere.¹⁹

Fra 1990'erne og frem til i dag

Den brede henvendelse til offentligheden gennem radioprogrammer i 1960'erne og 1970'erne blev i 1990'erne erstattet med

de første spæde forsøg på indsamling over *internettet*. Efterfølgende tog Folkemindesamlingen i 2000 initiativ til at opbygge et netværk i samarbejde med lokale arkiver og museer med henblik på i fællesskab over internettet at dokumentere det, der nu kaldes den *immaterielle kulturarv* i lokalsamfundene i Danmark. Der er foreløbig gennemført to sådanne undersøgelser. Den første – om lokale og regionale forskelle – blev afsluttet i 2008, og den anden – om aktiviteter og traditioner med betydning for det lokale tilhørsforhold – afsluttedes i 2011. De to undersøgelser gav en lang række brugbare resultater, selvsagt vedrørende deres hovedtemaer, men også om de dilemmaer, man bliver stillet over for, når man benytter sig af digital indsamling. Nogle af dilemmaerne er for så vidt ikke nye, men genererer nye udfordringer, når de anvendes i et digitalt medie; f.eks. hvorledes man stiller sine spørgsmål, hvem man henvender sig til, og hvordan. Her skal blot nævnes en enkelt problemstilling ud af mange: I sidstnævnte projekt om aktiviteter og traditioner med betydning for det lokale tilhørsforhold – kaldet Lokaleliv.dk – valgte man grundlæggende at opstille spørgsmålene i et *spørgeskema*, hvor der krydses af ved forskellige svarmuligheder. Alternativet hertil er *spørgelisten*, hvor folk selv formulerer deres svar på en række åbne spørgsmål. Spørgelisten er typisk velegnet til undersøgelser som Lokaleliv.dk, der vedrører relationer mellem mennesker og kulturelle sammenhænge. For imidlertid at udnytte det digitale medie bedst muligt valgte projektet at benytte sig af spørgeskemaet, hvis enkle svar umiddelbart egner sig til komparative analyser, hvortil netop det digitale medie er et nyttigt redskab. Man kan sige at det digitale medie

således fik sidste i ord i valg af metode. Det skal dertil siges, at det omfattende svarmateriale danner et oplagt grundlag for efterfølgende kvalitative interviews.²⁰

Samtidigt med at en sådan bredere orienteret indsamling blev taget op igen på nye måder, blev det i 2001 besluttet, at Folkemindesamlingens egen indsamling i højere grad end tidligere skulle knyttes direkte til *forskningsprojekter*: Den aktive indsamling i dag består således typisk af interviews og feltnotater, eksempelvis vedrørende moderne fortællere, muslimske børn, unge fra Indre Mission og “kloge folk” og deres patienter (se også artiklen på side 9), for blot at nævne i flæng. Et andet eksempel er opsøgende indsamling af f.eks. seks hyldemeter dagbøger, breve, folkemindesamlingsoptegnelser, noder, fotos og malerier m.m. fra en velstående, nordsjællandsk gård med gård-ejer og folkemindesamler Christian Olsen som omdrejningspunkt.

Bag beslutningen om at knytte indsamling direkte til konkrete forskningsprojekter, lå et ønske om at gøre indsamlingen mere fokuseret og kontekstorienteret. For samtidigt at sikre en vis bredde inden for dette princip, aftales der strategiske forskningsprojekter eller fokusområder, som løber over tre til fem år.²¹ Her hentes typisk nyuddannede forskere ind udefra for at få belyst et bestemt område. De enkelte forskningsprojekter strækker sig gerne over et halvt år med mulighed for forlængelse.

For tiden hedder fokusområdet *tro og magi i hverdagen*. Under dette tema blev der i 2011 forsket i moderne hekse på baggrund af feltarbejde og interviews. Indsamlingsresultatet består af optagelser af interviews til lydarkivet, transskribering

af interviews og en skannet cyprianus (trolldomsbog) til håndskriftarkivet samt fotos til billedarkivet. Fra 2012-13 forskes der i "kloge folk" i dag og deres patienter, ligeledes på grundlag af feltarbejde og interviews, samt i overnaturlige oplevelser i dag gennem indsamling over nettet og med efterfølgende telefon- og personlige interviews. Sidstnævnte projekt repræsenterer samtidigt endnu et eksperiment med indsamling over nettet: Her var spørgeskemaet ikke en mulighed, da det netop var folks *egne* beskrivelser af og refleksioner over en bestemt oplevelse, der var i centrum. Der blev derfor gjort forsøg med forskellige svarmuligheder på en hjemmeside:

- På hjemmesidens forside kunne man skrive frit om en overnaturlig oplevelse, som alle ville kunne læse. Her varierede historierne fra ultrakorte til længere beskrivelser.
- Man kunne oprette sig som bruger og indgå i et forum, hvor man kunne kommentere hinandens historier.
- Man kunne svare på en kort spørgeliste med enkelte spørgsmål som "Hvad har du oplevet?" og "Hvad er din forståelse af det, du har oplevet?" Denne mulighed har givet de mest reflekterede og uddybende beskrivelser.

Man kunne svare på mail eller sende et brev, og der var desuden mulighed for at indsende fotos eller andet materiale. Det var valgfrit, om man ville besvare anonymt eller opgive navn, mailadresse og telefonnummer til forskerne på Folkemindesamlingen; på hjemmesiden var alle anonymiseret. Der indkom ca. 500 besvarelser hen over de 3-4 måneder, hvor hjemmesiden var tilgængelig.

Forudsigeligt nok har hjemmesiden efterfølgende været vanskelig at arbejde med, idet besvarelserne er i prosaform, kommentarer og korrespondancer kan strække sig over flere måneder, og materialet befinder sig på forskellige platforme og er dermed vanskeligt eller umuligt at sammenholde. Resultatet er, at alt er blevet printet ud og behandles, som om det var indsendt på traditionel vis. Som ved mange andre netundersøgelser, er der generel mangel på oplysninger om kontekst. Til gengæld er der på basis af udvalgte besvarelser indtil videre gennemført omkring 30 kortere eller længere telefoninterviews, og der har været foretaget en mindre indsamlingstur til Christiansø. Næste opgave bliver at finde en løsning på, hvordan de forskelligartede besvarelser, kommentarer og diskussioner kan gemmes digitalt, så de bliver tilgængelige på en brugbar måde for videre forskning.²²

Afsluttende tanker om fremtiden

Alt i alt har Folkemindesamlingen siden oprettelsen i 1904 haft tradition for at eksperimentere med forskellige aktive indsamlingsformer og -principper. Jeg har ikke mandat til at præsentere en samlet plan for Folkemindesamlingens fremtidige indsamlingspolitik, men jeg tør påstå, at den tætte kobling mellem indsamling og forskning fortsætter, fordi den giver mulighed for et fokuseret og højt kvalificeret indsamlingsmateriale placeret i en solid kontekst. Samtidigt hermed er Folkemindesamlingens forpligtelse til at dokumentere hverdagslivets kultur blevet forstærket i kraft af, at Danmark i 2010 ratificerede UNESCOs konvention til beskyttelse af den immaterielle kulturarv.²³ Den brede form for netbaseret indsamling synes til dette formål at være en blandt

flere muligheder. Arkivforeningens seminar i maj 2013 viste imidlertid tydeligt, at også andre arkiver og museer har oplevet, at det digitale medie i indsamlingssøjemed ikke er så let at danse med endda. Et helt centralt spørgsmål er, hvordan man kombinerer kvalitativ og kvantitativ indsamling via internettet, og hvordan man får teknik og indhold til at spille sammen, så den digitale teknologi understøtter undersøgelsens metode, art og formål, frem for at det er teknikken, der bestemmer

metode og resultater. Det kræver samarbejde og erfaringsudveksling mellem arkiver og museer omkring etnologiske og andre typer undersøgelser, men også et tæt samarbejde og erfaringsudvekslinger mellem IT-specialister og kulturforskere – som skal kunne forstå hinandens sprog – for at nå frem til løsninger, der kan sætte den ønskede undersøgelse i fokus med det digitale medie som et fleksibelt arbejdsredskab.

Litteratur

- Biering, Karsten 2008: "Foreningen Danmarks Folkeminder 1908-2008" i *Folk og Kultur*, særudgave, s. 9-81.
- Christiansen, Palle Ove 2004: "Grundtvigs kvart" i *Skalk*, s. 14-17.
- Christiansen, Palle Ove 2004: "En kulturinstitutionens plads i samfundet. Om Dansk Folkemindesamlings forhold til arkivmaterialet, formidlingen, forskningen og sin egen samtid gennem 100 år" i *Fortid og Nutid*, s. 21-41.
- Christiansen, Palle Ove 2009: "I hytterne. Folkemindesamleren Evald Tang Kristensens moderne feltarbejde 1870-1890" i *Saga och Sed*, s. 101-132.
- Christiansen, Palle Ove 2013: *Tang Kristensen og tidlig feltforskning i Danmark. National etnografi og folkløse 1850-1920*.
- Grundtvig, Svend og Chr. Ley 1843: *Dansk Folkeblad*, årg. 8, 6. dec. 1843.
- Grundtvig, Svend et al. 1853-1976: *Danmarks gamle Folkeviser*, bd. I-XII, bd. I.
- Henningsen, Gustav 1993: "Evald Tang Kristensen og fotografiet" i *12 x Tang. Artikler om den mangesidige Evald Tang Kristensen*, s. 13-23.
- Kofod, Else Marie 2012: "Rapport til UNESCO med eksempler på, hvad Dansk Folkemindesamling gør i forhold til at bevare og dokumentere den immaterielle kulturarv i Danmark", <[www.dafos.dk/Forskning/Immateriel kulturarv](http://www.dafos.dk/Forskning/Immateriel_kulturarv)>
- Koudal, Jens Henrik 2004: *Folkeminder og dagliglivets kultur. Indføring i Dansk Folkemindesamlings arkiv*.
- Olrik, Axel 1908: "Dansk Folkemindesamling" i Axel Olrik (red.): *Fra Dansk Folkemindesamling*.
- Pedersen, Marianne Holm 2013: "Digital indsamling som metode. Erfaringer fra undersøgelsen Lokaleliv.dk" i *Kulturstudier*, www.tidsskriftetkulturstudier.dk, nr. 1, 2013, s. 82-101.
- Nielsen, Svend 1993: "Evald Tang Kristensens møde med fonografen" i *12 x Tang. Artikler om den mangesidige Evald Tang Kristensen*, s. 79-90.
- Tang Kristensen, Evald, Peter Olsen m.fl. 1981 [1927]: *Gamle kildevæld. Portrætter af danske eventyrfortællere og visesangere fra århundredskiftet*.
- Unesco 2003: *Konvention til beskyttelse af den immaterielle kulturarv*, <[www.dafos.dk/Forskning/Immateriel kulturarv](http://www.dafos.dk/Forskning/Immateriel_kulturarv)>

Noter

- 1 Jens Henrik Koudal 2004: *Folkeminder og dagliglivets kultur. Indføring i Dansk Folkemindesamlings arkiv*, s. 28.
- 2 *Dansk Folkeblad*, årg. 8, 6. december 1843.
- 3 Jens Henrik Koudal 2004: *Folkeminder og dagliglivets kultur*, s. 18-19, 53.
- 4 Palle Ove Christiansen 2004: "Grundtvigs kvart" i *Skalk*, nr. 2, s. 14; Jens Henrik Koudal 2004: *Folkeminder og dagliglivets kultur*, s. 51-53.
- 5 Palle Ove Christiansen 2004: "En kulturinstitutions plads i samfundet" i *Fortid og Nutid*, nr. 4, s. 22.
- 6 Svend Grundtvig et al. 1853-1976: *Danmarks gamle Folkeviser*, bd. I-XII, bd. I, noter til de enkelte DgF-numre; Palle Ove Christiansen 2004: "En kulturinstitutions plads i samfundet" i *Fortid og Nutid*, nr. 4, s. 24, s. 33-35.
- 7 Karsten Biering 2008: "Foreningen Danmarks Folkeminder 1908-2008" i *Folk og Kultur*, særudgave, s. 10.
- 8 *Ibid.*, s. 10-12.
- 9 Jens Henrik Koudal 2004: *Folkeminder og dagliglivets kultur*, s. 57-61.
- 10 Axel Olrik 1908: "Dansk Folkemindesamling" i Axel Olrik (red.): *Fra Dansk Folkemindesamling*, s. 6-19.
- 11 Gustav Henningsen 1993: "Evald Tang Kristensen og fotografiet" i Else Marie Kofod og Jens Henrik Koudal (red.): *12 x Tang. Artikler om den mangesidige Evald Tang Kristensen*, s. 13 og 15.
- 12 *Ibid.*
- 13 Evald Tang Kristensen, Peter Olsen m.fl. 1981 [1927]: *Gamle kildevæld. Portrætter af danske eventyrfortellere og visesangere fra århundredskiftet*.
- 14 Palle Ove Christiansen 2009: "I hytterne. Folkemindesamleren Evald Tang Kristensens moderne feltarbejde 1870-1890" i *Saga och Sed*, s. 101.
- 15 Axel Olrik 1908: "Dansk Folkemindesamling" i Axel Olrik (red.): *Fra Dansk Folkemindesamling*, s. 13-15; Jens Henrik Koudal 2004: *Folkeminder og dagliglivets kultur*, s. 32.
- 16 Jens Henrik Koudal 2004: *Folkeminder og dagliglivets kultur*, s. 31-32; Svend Nielsen 1993: "Evald Tang Kristensens møde med fonografen" i Else Marie Kofod og Jens Henrik Koudal (red.): *12 x Tang. Artikler om den mangesidige Evald Tang Kristensen*.
- 17 Jens Henrik Koudal 2004: *Folkeminder og dagliglivets kultur*, s. 31, 36.
- 18 *Ibid.*, s. 38.
- 19 *Ibid.*, s. 39; se uddybning af perioden 1960-2004 hos samme s. 37-48.
- 20 Marianne Holm Pedersen 2013: Digital indsamling som metode. Erfaringer fra undersøgelsen Lokaleliv.dk" i *Kulturstudier*, www.tidsskriftetkulturstudier.dk, nr. 1, 2013, s. 82-101.
- 21 Palle Ove Christiansen 2004: "En kulturinstitutions plads i samfundet" i *Fortid og Nutid*, nr. 4, s. 35-36.
- 22 Efter Lars Christian Kofoed Rømers mundtlige oplæg på Dansk Folkemindesamling om projektet "overnaturlige oplevelser i dag" samt efterfølgende supplerende oplysninger.
- 23 Som nationalt arkiv for immateriel kultur afrapporterer Dansk Folkemindesamling til UNESCO om igangværende og nyligt afsluttede projekter; Else Marie Kofod 2012: "Rapport til UNESCO med eksempler på, hvad Dansk Folkemindesamling gør i forhold til at bevare og dokumentere den immaterielle kulturarv i Danmark", [www.dafos.dk/Forskning/Immateriel kulturarv](http://www.dafos.dk/Forskning/Immateriel_kulturarv); samme sted: Unesco 2003: *Konvention til beskyttelse af den immaterielle kulturarv*.